

Фінанси, банківська справа та страхування

УДК 336.71:336.76:330.322

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.18596310>

**Стрес-тестування в контексті забезпечення стабільності банківського
сектору**

Омеленчук Володимир Андрійович,

магістр, аспірант, Державний торговельно-економічний університет,
м. Київ, Україна, <https://orcid.org/0000-0001-5188-7658>

Прийнято: 25.01.2026 | Опубліковано: 09.02.2026

Анотація. Актуальність дослідження зумовлена посиленням макроекономічної нестабільності, воєнними ризиками та зростанням фінансових загроз у діяльності банківських установ України в умовах тривалої трансформації економіки. У цьому контексті особливої ваги набуває впровадження ефективних механізмів превентивного нагляду, здатних забезпечити своєчасне виявлення вразливостей банківського сектору та мінімізувати ймовірність системних кризових явищ. Метою статті є комплексне дослідження ефективності застосування сценарного моделювання та макрофінансового аналізу для оцінювання фінансової стійкості банківської системи України в умовах підвищеної невизначеності. Методологічну основу дослідження становлять офіційні статистичні та аналітичні матеріали Національного банку України за період 2014–2025 років. У процесі дослідження використано методи аналізу динаміки фінансових і макроекономічних показників, сценарного прогнозування, порівняльної оцінки, інтегрального індексного аналізу та рейтингування банківських установ за рівнем фінансової надійності. За результатами дослідження

встановлено наявність циклічних періодів підвищеного фінансового стресу, зокрема у 2014–2015 та 2022 роках, що істотно впливали на показники ліквідності, прибутковості та капіталізації банків. Доведено, що у 2021–2025 роках банківська система України зберігала значний запас ліквідності та здатність підтримувати позитивну процентну маржу в умовах жорсткої монетарної політики. Аналіз капітальних нормативів засвідчив загалом достатній рівень фінансової стійкості сектору, водночас виявивши окремі установи з підвищеною вразливістю до несприятливих макроекономічних впливів. Сформований рейтинг банків за результатами стресового моделювання підтвердив домінування установ з іноземним капіталом у групі найбільш стабільних та наявність ризикових сегментів серед окремих приватних банків. Практичне значення отриманих результатів полягає в можливості їх використання для вдосконалення систем управління ризиками та підвищення прозорості функціонування фінансового ринку.

Ключові слова: фінансова стабільність, макрофінансові ризики, сценарне моделювання, банківський нагляд, капітальні буфери, рейтингова оцінка.

Stress testing in ensuring the stability of the banking sector

Volodymyr Omelenchuk,

Master, PhD Student, State University of Trade and Economics,

Kyiv, Ukraine, <https://orcid.org/0000-0001-5188-7658>

Abstract. The relevance of this study is driven by increasing macroeconomic instability, wartime risks, and growing financial threats to Ukrainian banks in the context of long-term economic transformation. Under such conditions, the introduction of effective preventive supervision mechanisms becomes especially

important, as they help identify vulnerabilities in the banking sector in a timely manner and reduce the risk of systemic crises. The aim of this study is to provide a comprehensive assessment of the effectiveness of scenario modeling and macro-financial analysis in evaluating the financial stability of Ukraine's banking system under conditions of increased uncertainty. The methodological framework of the study is based on official statistical and analytical data from the National Bank of Ukraine for the period 2014–2025. The research applies methods of financial and macroeconomic trend analysis, scenario forecasting, comparative assessment, integrated index analysis, and bank ranking according to financial reliability. The results reveal cyclical periods of increased financial stress, particularly in 2014–2015 and 2022, which had a significant impact on banks' liquidity, profitability, and capitalization. The study shows that during 2021–2025, Ukraine's banking system maintained a substantial liquidity buffer and the ability to sustain a positive interest margin despite tight monetary policy. The analysis of capital adequacy ratios indicates an overall sufficient level of financial stability, while also identifying individual institutions with increased vulnerability to adverse macroeconomic shocks. The stress-testing-based ranking confirms the dominant position of foreign-owned banks among the most stable institutions and highlights risk-prone segments among some private banks. The practical significance of the findings lies in their potential use for improving risk management systems, strengthening supervisory frameworks, and enhancing transparency in the functioning of the financial market. In particular, the results may support regulatory authorities and bank managers in developing more effective stress-testing procedures, early warning systems, and evidence-based policy measures.

Keywords: financial stability, macro-financial risks, scenario modeling, banking supervision, capital buffers, bank ranking.

Постановка проблеми. В умовах підвищення кредитних, процентних, валютних та операційних ризиків банки відіграють важливу роль у

забезпеченні платіжної дисципліни, фінансового посередництва та стабільності грошово-кредитної системи [1, с. 94]. Рівень їхньої фінансової стійкості безпосередньо визначає здатність національної економіки адаптуватися до кризових викликів і підтримувати відновлення ділової активності [2, с. 62]. За таких умов особливої актуальності набуває формування ефективної системи превентивного нагляду, спрямованої на своєчасне виявлення вразливостей банківського сектору та оцінювання його спроможності протистояти негативним макроекономічним сценаріям [3, с. 269]. У цьому зв'язку застосування інструментів стрес-тестування розглядається як необхідний складник забезпечення фінансової стабільності та зниження рівня системних ризиків у національній економіці.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Інтеграція макропруденційних, поведінкових та інституційних чинників визначає сучасні підходи до стрес-тестування фінансової стійкості банківського сектору. Зокрема, М. Бакоуш та колеги (M. Bakous et al.) досліджують інтегровану модель макропруденційного стрес-тестування ліквідності та платоспроможності банків з урахуванням системних взаємозв'язків у фінансовій мережі [4]. Адаптацію банками моделей прогнозування кредитних збитків у стрес-тестах із метою зниження регуляторного навантаження, що впливає на ринкову оцінку їхньої фінансової стійкості, вивчають Ф. Ніпманн (F. Niepmann) та В. Стебуновс (V. Stebunovs) [5]. Вплив результатів і дизайну стрес-тестування на кредитну поведінку банків через формування стимулів до коригування обсягів кредитування та рівня ризиків доводять Дж. Шапіро (J. Shapiro) та Дж. Зенг (J. Zeng) [6].

Оцінювання кліматичних ризиків розширює інструментарій аналізу довгострокової стійкості банківських установ. Так, Х. Юнг та колеги (H. Jung et al.) розробляють ринкову методику вимірювання очікуваного дефіциту капіталу в умовах кліматичного стресу [7]. Застосування сценарного аналізу в умовах воєнного стану досліджує І. Бакало (I. Bakalo), обґрунтовуючи

напрями модернізації національної системи оцінювання ризиків банківського сектору з урахуванням міжнародного досвіду [8]. Взаємозв'язок інвестиційного клімату з рівнем економічної стабільності та фінансової безпеки, що формує передумови підвищення стійкості банків у середовищі макроекономічної нестабільності, вивчає А. Ільїна (A. Ilyina) [9].

Важливу роль у зниженні системних ризиків фінансового сектору відіграють прозорість управління та процеси цифрової трансформації, які посилюють інституційний контроль і підвищують ефективність управління ризикам. Зокрема, О. Гетьманенко (O. Hetmanenko) та Б. Тиводар (B. Tyvodar) обґрунтовують роль цифрових технологій у підвищенні ефективності інституційного контролю та управління ризиками [10]. Вплив інституційних і логістичних перешкод доступу до організованої торгівлі на зростання фінансових ризиків суб'єктів господарювання та погіршення кредитного ризик-профілю банків вивчає К. Лапузіна (K. Lapuzina) [11]. Ризик-орієнтований підхід до управління логістичними й екологічними загрозами як чинник формування додаткових параметрів оцінювання платоспроможності позичальників досліджує Ю. Хасенко (Y. Hasenko) [12].

Значну увагу науковці приділяють впливу воєнних дій на фінансові ринки, оскільки вони посилюють макроекономічну нестабільність і підвищують вразливість банківських систем до мультифакторних викликів. Так, Н. Канцедал та колеги (N. Kantsedal et al.) доводять вплив війни на інфляційні процеси, товарні ринки та умови макрофінансової стабільності [13]. Фінансову стабільність банківської системи України на основі індикаторів стійкості та індексу фінансового стресу досліджує Є. Чайковський [14].

Вагоме значення для якості оцінювання капітальної достатності та ризикостійкості банків має методичне забезпечення стрес-тестування. Систему методичних прийомів аналізу фінансової стійкості комерційних банків обґрунтовують А. Колесніченко та І. Литвинов, розкриваючи механізм

інтеграції ризик-менеджменту, контролінгу та податкового аналізу в єдину систему стрес-тестування [2; 3]. Адаптовану модель оцінювання кредитного ризику з урахуванням воєнних чинників пропонують І. Хома та Д. Юськова, доводячи її ефективність для сценарного прогнозування [15].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Попри значний розвиток методології стрес-тестування та розширення інструментарію оцінювання фінансової стійкості, недостатньо розкритими залишаються питання комплексної інтеграції макроекономічних, воєнних, інституційних і поведінкових чинників у єдину аналітичну модель оцінювання стабільності банківського сектору. Обмеженою залишається практична адаптація результатів стрес-тестування до умов тривалої нестабільності, високої волатильності фінансових показників і структурних трансформацій банківської системи України. Недостатньо систематизованими є підходи до поєднання показників капіталізації, ліквідності, прибутковості та фінансового стресу в межах єдиного механізму моніторингу ризиків. Обмежена увага приділяється порівняльному аналізу результатів базових і несприятливих сценаріїв із позицій довгострокової стабільності та регуляторної спроможності банківського сектору.

З огляду на це, наше дослідження спрямоване на формування комплексного підходу до оцінювання фінансової стійкості банківської системи України на основі інтеграції результатів стрес-тестування, індикаторів фінансової стабільності та сценарного аналізу. Наукова новизна та практична значущість роботи полягають в обґрунтуванні системної взаємодії основних параметрів капіталізації, ліквідності та ризикостійкості в умовах воєнних і макроекономічних викликів.

Формулювання цілей статті. Метою статті є дослідження ролі стрес-тестування як інструменту забезпечення фінансової стабільності банківського сектору України на основі аналізу макроекономічних індикаторів, показників ліквідності, капіталізації та результатів сценарного моделювання.

Виклад основного матеріалу дослідження. Стрес-тестування є інструментом кількісної оцінки здатності банківської системи протистояти макроекономічним, фінансовим та ринковим викликам шляхом моделювання впливу несприятливих сценаріїв на показники ліквідності, капіталізації та прибутковості. Його основне призначення полягає у виявленні потенційних вразливостей банків до кризових явищ та визначенні рівня необхідних захисних буферів [14, с. 123]. Регуляторні підходи до стрес-тестування сформувалися під впливом рекомендацій Базельського комітету з банківського нагляду та практик Міжнародного валютного фонду. В Україні методологія стрес-тестування [16] розробляється та впроваджується Національним банком України (далі – НБУ) з урахуванням міжнародних стандартів і національних макроекономічних особливостей [17]. Регулятор застосовує сценарний підхід, що передбачає оцінювання фінансової стійкості банків за базовим та несприятливим сценаріями розвитку економіки.

Сучасні тенденції розвитку стрес-тестування пов'язані з розширенням спектра врахованих ризиків, інтеграцією макрофінансового моделювання та використанням даних внутрішніх систем оцінки капіталу банків. Зростає роль комплексного аналізу кредитного, процентного, валютного та операційного ризиків, а також урахування наслідків воєнних, геополітичних і кліматичних викликів [18, с. 182]. Водночас посилюється орієнтація на підвищення прозорості процедур і використання результатів стрес-тестування як основи для стратегічних управлінських рішень, що зумовлює необхідність застосування системного та багатовимірного методичного підходу до оцінювання фінансової стійкості банків.

Методологічну основу дослідження становлять офіційні статистичні та аналітичні матеріали НБУ [19; 20] за 2010–2025 роки. У процесі дослідження використано методи аналізу динаміки основних макрофінансових і банківських показників, сценарного моделювання, порівняльної оцінки та рейтингування банків за рівнем фінансової стійкості. Оцінювання

здійснювалося за базовим і несприятливим сценаріями розвитку економіки, що дало змогу комплексно схарактеризувати здатність банківського сектору адаптуватися до кризових умов та забезпечувати стабільність у середньостроковій перспективі.

Реалізація зазначеного методичного підходу передбачає поетапний аналіз макроекономічного середовища функціонування банківської системи як базового чинника формування фінансових ризиків. У цьому контексті увагу приділено дослідженню динаміки індексу фінансового стресу, який узагальнює вплив основних макрофінансових викликів на стабільність банківського сектору (рис. 1).

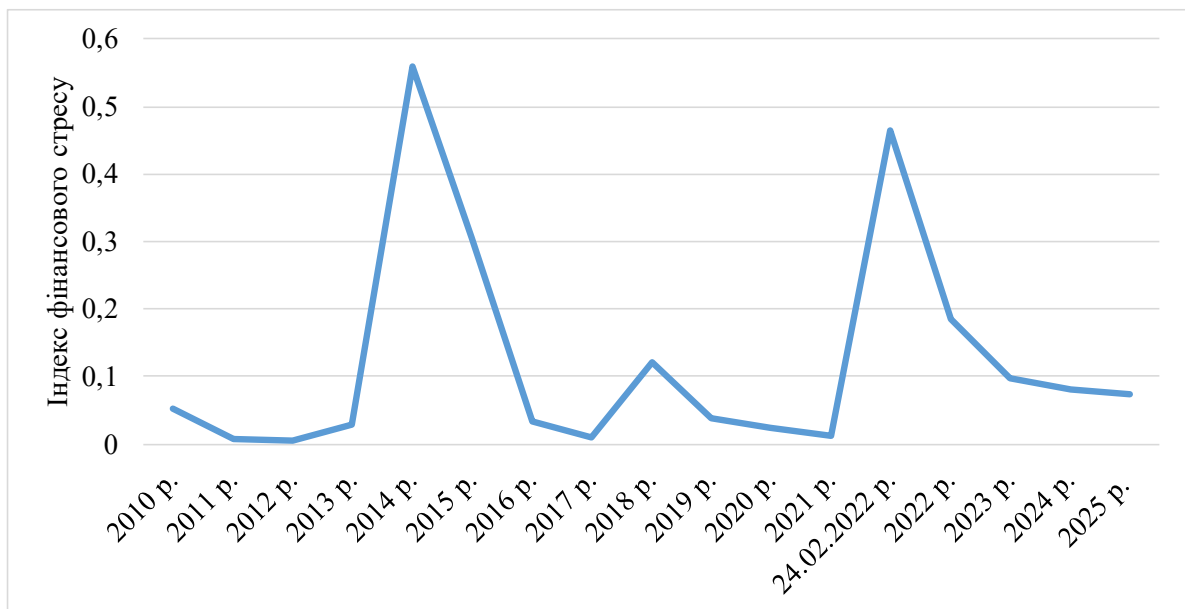

Рис. 1. Динаміка індексу фінансового стресу в Україні за 2010–2025 рр.

Джерело: побудовано автором за [19]

Аналіз динаміки індексу фінансового стресу в Україні за 2010–2025 рр. свідчить про циклічний характер макрофінансової нестабільності з чітко вираженими кризовими піками. У докризовий період 2011–2013 рр. значення FSI залишалося на низькому рівні в межах 0,00498–0,02957, що відображало відносну стабільність фінансового середовища та помірний рівень ризиків для банківської системи. Найбільш істотне зростання фінансового стресу

зафіксовано у 2014 р., коли індекс досяг максимального значення 0,56037, що було зумовлено геополітичною кризою, девальвацією національної валюти та погіршенням якості кредитних портфелів. У 2015 році рівень стресу знизився до 0,30604, однак залишався підвищеним, що вказує на тривалий характер післякризової адаптації банківського сектору. Упродовж 2016–2017 рр. спостерігалось суттєве зниження FSI до 0,03340–0,00897, що відображало стабілізацію макроекономічної ситуації та поступове відновлення довіри до банківської системи. Водночас у 2018 році індекс знову зріс до 0,12163 під впливом зовнішньоекономічних коливань і внутрішніх структурних дисбалансів. Період 2019–2021 рр. характеризувався відносно низьким рівнем фінансового стресу (0,01144–0,03783), що свідчило про підвищення адаптивності банківського сектору до помірних макроекономічних шоків. Проте початок повномасштабної збройної агресії в лютому 2022 р. спричинив різке зростання індексу до 0,46560, що відображало масштабні ризики ліквідності, платоспроможності та валютної стабільності. Надалі у 2022 р. FSI знизився до 0,18440, а у 2024–2025 рр. – до 0,08170–0,07320, що свідчить про поступову адаптацію банківської системи до воєнних умов та ефективність антикризових заходів регулятора. Водночас збереження індексу на рівні, вищому за довоєнні значення, підтверджує наявність системних ризиків і обґрунтовує необхідність регулярного застосування стрес-тестування як інструменту превентивного нагляду.

У таких умовах важливого значення набуває оцінка внутрішніх фінансових характеристик банківського сектору, насамперед рівня ліквідності та прибутковості, які визначають здатність банків виконувати зобов'язання та підтримувати стабільність діяльності в періоди підвищеної невизначеності (табл. 1).

Таблиця 1

Ліквідність банківської системи України за коефіцієнтом покриття
ліквідністю (LCR), 2021–2025 рр.

Рік	LCR у національній валюті (мінімальне значення), %	LCR у національній валюті (медіана), %	LCR у національній валюті (максимальне значення), %	LCR в іноземній валюті (мінімальне значення), %	LCR в іноземній валюті (медіана), %	LCR в іноземній валюті (максимальне значення), %
2021	163	242	1559	116	235	1224
2022	169	306	1232	150	272	2090
2023	199	373	1425	130	335	925
2024	165	302	1176	125	369	1141
2025	136	320	1079	156	352	1393

Джерело: побудовано за автором за [19]

Аналіз показників коефіцієнта покриття ліквідністю у 2021–2025 рр. свідчить про стабільно високий рівень платоспроможності банківської системи України навіть в умовах воєнної нестабільності. У 2021 р. медіанне значення LCR у національній валюті становило 242 %, що більш ніж удвічі перевищувало нормативний рівень, а у 2022 р. зросло до 306 %, відображаючи формування додаткових ліквідних буферів у період кризових ризиків. У 2023 р. зафіксовано максимальне значення медіанного показника – 373 %, що свідчить про посилення консервативної політики управління ліквідністю. Водночас у 2024–2025 рр. спостерігалось помірне зниження мінімальних значень LCR у національній валюті зі 165 % до 136 %, що відображає поступове використання накопичених резервів у процесі адаптації до тривалих воєнних умов. Показники ліквідності в іноземній валюті також залишалися на високому рівні: медіанне значення зросло з 235 % у 2021 р. до 352 % у 2025 р., що свідчить про зміцнення валютної стійкості банківського сектору. Високі максимальні значення, зокрема 2090 % у 2022 р., вказують на значну

диференціацію між банками за рівнем ліквідних резервів.

Отримані результати підтверджують наявність значного запасу ліквідності в банківській системі, що забезпечує її здатність своєчасно виконувати зобов'язання та знижує вразливість до короткострокових фінансових викликів. Водночас фінансова стійкість банків визначається не лише рівнем ліквідності, а й здатністю формувати стабільні процентні доходи в умовах змінної монетарної політики та макроекономічної нестабільності. З огляду на це, доцільним є аналіз динаміки чистої процентної маржі як показника прибутковості діяльності банків (табл. 2).

Таблиця 2

Чиста процентна маржа банківської системи України та монетарні умови,
2013–2025 рр.

Рік	Мінімальне значення, %	Медіанне значення, %	Максимальне значення, %	Середнє значення, %	Облікова ставка НБУ, %
2013	-0,5	4,1	12,6	4,2	7
2015	-0,4	5,4	14,8	3,2	25
2017	1,2	6,5	13,7	4,2	13
2019	1,6	7,0	13,3	5,9	17
2021	2,4	5,6	11,9	6,2	8
2023	2,8	7,3	13,4	7,9	22
2025	3,1	6,7	12,5	7,7	15

Джерело: побудовано за автором за [19]

Аналіз динаміки чистої процентної маржі у 2013–2025 рр. свідчить про поступове зростання прибутковості банківської діяльності на тлі змін монетарної політики. У 2013–2015 рр. зафіксовано від'ємні мінімальні значення маржі (-0,5 % та -0,4 %), що відображало зниження ефективності кредитних операцій у період макроекономічної нестабільності та різкого підвищення облікової ставки до 25 % у 2015 році. У 2017–2019 рр.

спостерігалось покращення показників прибутковості: медіанне значення зросло з 6,5 % до 7,0 %, а середнє – з 4,2 % до 5,9 %, що свідчить про стабілізацію процентної політики банків. У 2021 р. на тлі зниження облікової ставки до 8 % середнє значення маржі зросло до 6,2 %, що відображало активізацію кредитування та оптимізацію структури активів. У 2023 р., в умовах жорсткої монетарної політики та підвищення ставки до 22 %, середнє значення маржі досягло 7,9 %, а медіанне – 7,3 %, що свідчить про здатність банків адаптуватися до високої вартості ресурсів. У 2025 р. показники залишалися відносно стабільними: середня маржа становила 7,7 %, що підтверджує збереження прибутковості навіть в умовах поступового пом'якшення монетарної політики. Загалом отримані результати свідчать про підвищення фінансової стійкості банківського сектору завдяки здатності підтримувати позитивну процентну маржу в умовах змінної макроекономічної кон'юнктури.

Довгострокова стабільність банківської системи значно залежить від достатності капіталу, який виконує функцію основного буфера для покриття потенційних збитків у періоди кризових потрясінь (табл. 3).

Таблиця 3

Динаміка регулятивного капіталу та нормативів достатності капіталу банківської системи України, 2022–2025 рр.

Дата	Регулятивний капітал, млрд грн	Капітал 1 рівня (K1), млрд грн	Капітал 2 рівня (K2), млрд грн	Норматив достатності регулятивного капіталу (НРК), %	Норматив достатності капіталу 1 рівня (НК1), %
31.12.2022	211,1	140,8	70,3	19,7	13,1
31.12.2023	258,3	150,1	108,2	21,1	12,2
31.12.2024	268,8	262,3	6,5	17,4	16,9
30.11.2025	275,7	270,5	5,2	15,1	14,8

Джерело: побудовано за автором за [19]

Аналіз динаміки регулятивного капіталу у 2022–2025 рр. свідчить про поступове зміцнення капітальної бази банківської системи України в умовах воєнної нестабільності. У 2022 р. обсяг регулятивного капіталу становив 211,1 млрд грн, а вже у 2023 р. зріс до 258,3 млрд грн, що відображало процес докапіталізації та адаптації банків до підвищених ризиків. У 2024–2025 рр. спостерігалось подальше зростання регулятивного капіталу до 268,8 млрд грн та 275,7 млрд грн відповідно, що свідчить про збереження позитивної тенденції фінансового укріплення сектору. Водночас структура капіталу зазнала змін: частка капіталу 1 рівня суттєво зросла з 140,8 млрд грн у 2022 р. до 270,5 млрд грн у 2025 р., тоді як обсяг капіталу 2 рівня скоротився з 70,3 млрд грн до 5,2 млрд грн, що свідчить про підвищення якості капітальної бази. Норматив достатності регулятивного капіталу досяг максимального значення у 2023 р. (21,1 %), після чого знизився до 17,4 % у 2024 р. та 15,1 % у 2025 р., залишаючись при цьому вище мінімально допустимого рівня. Аналогічна тенденція спостерігалася за нормативом капіталу 1 рівня, який зріс з 13,1 % у 2022 р. до 16,9 % у 2024 р. та стабілізувався на рівні 14,8 % у 2025 р. Отримані результати свідчать про достатній рівень капіталізації банківського сектору, здатний забезпечувати поглинання потенційних збитків і підтримувати фінансову стійкість у середньостроковій перспективі.

Водночас оцінювання фінансових показників у статичному вимірі не дозволяє повністю схарактеризувати рівень вразливості банківської системи до потенційних макроекономічних викликів у разі погіршення зовнішніх і внутрішніх умов. У цьому контексті важливого значення набуває застосування стрес-тестування як інструменту комплексної діагностики ризиків та оцінки здатності банків зберігати платоспроможність у кризових сценаріях. У 2025 р. НБУ відновив повноформатне стрес-тестування банків із використанням базового та несприятливого макроекономічних сценаріїв, охопивши 21 банк, на які припадає понад 90 % активів банківської системи. На відміну від попередньої оцінки у 2023 р., що базувалася переважно на прогнозних

розрахунках за базовим сценарієм, оновлена методологія передбачає моделювання глибокої та затяжної кризи з урахуванням досвіду стрес-тестування в країнах Європейського Союзу. Зокрема, у першому році несприятливого сценарію прогнозується скорочення реального ВВП на 3,1 %, що створює підвищене навантаження на капітал і ліквідність банків.

Методологія стрес-тестування ґрунтується на трирічному прогнозному горизонті та припущенні щодо збереження статичної структури балансів банків у прогнозному періоді. У межах несприятливого макроекономічного сценарію здійснюється моделювання впливу кредитного, процентного, валютного та операційного ризиків, що дає змогу комплексно оцінити їхній вплив на фінансові результати діяльності банків і показники достатності капіталу. За результатами стрес-тестування визначаються необхідні рівні регулятивного та основного капіталу, дотримання яких є передумовою підтримання фінансової стабільності банківського сектору та запобігання виникненню ризиків неплатоспроможності. Особливе значення в цьому контексті має сценарне моделювання, яке забезпечує можливість порівняльної оцінки фінансової стійкості банків за базовим і несприятливим сценаріями розвитку економіки (табл. 4).

Таблиця 4

Прогноз фінансової стійкості банківського сектору України за базовим та несприятливим сценаріями, 2023–2025 рр.

Показник	Базовий			Несприятливий		
	2023	2024	2025	2023	2024	2025
Основний капітал 1 рівня (ОК1), млн грн	117 636	166 385	208 316	115 060	163 757	212 442
Капітал 1 рівня (К1), млн грн	117 636	166 385	208 316	115 060	163 757	212 442
Регулятивний капітал (РК), млн грн	117 636	166 385	208 316	115 060	163 757	212 442
Норматив достатності	27,49	36,86	46,45	26,40	35,00	44,90

Показник	Базовий			Несприятливий		
	2023	2024	2025	2023	2024	2025
регулятивного капіталу (НРК), %						
Норматив достатності капіталу 1 рівня (НК1), %	27,49	36,86	46,45	26,40	35,00	44,90
Норматив достатності основного капіталу 1 рівня (НОК1), %	27,49	36,86	46,45	26,41	35,03	44,87

Джерело: побудовано за автором за [20]

Прогнозні розрахунки за 2023–2025 рр. свідчать про стійку позитивну динаміку капіталізації банківського сектору як за базовим, так і за несприятливим сценаріями. За базового сценарію обсяг основного капіталу 1 рівня зростає з 117 636 млн грн у 2023 р. до 208 316 млн грн у 2025 р., що відображає посилення фінансової бази банків у середньостроковій перспективі. Аналогічна тенденція спостерігається щодо регулятивного капіталу, обсяг якого збільшується майже в 1,8 раза. Норматив достатності регулятивного капіталу за базовим сценарієм зростає з 27,49 % у 2023 р. до 46,45 % у 2025 р., що свідчить про формування значного запасу фінансової міцності. За несприятливого сценарію значення НРК також демонструють стійке зростання – з 26,40 % до 44,90 %, залишаючись суттєво вищими за мінімально допустимі нормативи. Подібна динаміка характерна й для нормативів капіталу 1 рівня та основного капіталу, які у 2025 р. перевищують 44 % за обома сценаріями. Незначне відставання показників у несприятливому сценарії порівняно з базовим свідчить про вплив кризових чинників. Водночас навіть за умови реалізації несприятливого сценарію прогнозні показники капіталізації не створюють загрози порушення регуляторних вимог. Загалом прогнозні результати підтверджують високу здатність банківського сектору

України зберігати достатній рівень фінансової стійкості навіть у разі погіршення макроекономічної кон'юнктури, що формує підґрунтя для диференційованої оцінки рівня ризиків окремих банків. З огляду на це, доцільним є формування рейтингу банків за показниками нормативів достатності капіталу, який дозволяє виявити найбільш стійкі та найбільш вразливі установи в умовах несприятливого сценарію (табл. 5).

Таблиця 5

Рейтинг фінансової стійкості банків України за результатами стрес-тестування в умовах несприятливого сценарію, 2025 р.*

Ранг	Банк	Група власності	Регулятивний капітал у стресі, млн грн	Стрес		
				НРК, %	НК1, %	НОК1, %
ТОП-5 найбільш стійких банків						
1	ОТП Банк	Іноземні	31 279	62,9	61,0	61,00
2	Креді Агріколь Банк	Іноземні	28 108	55,9	55,9	55,89
3	Прокредит Банк	Іноземні	22 186	46,0	46,0	45,98
4	Ощадбанк	Державні	212 442	44,9	44,9	44,87
5	Правекс Банк	Іноземні	7 304	36,2	36,2	36,20
ТОП-5 найменш стійких банків						
17	ВСТ Банк	Приватні	-908	-9,8	-9,8	-9,75
18	Універсал Банк	Приватні	-1 024	-4,0	-4,0	-3,97
19	ПУМБ	Приватні	-78	-2,0	-2,0	-2,01
20	Райффайзен Банк	Іноземні	2 246	3,3	3,3	3,32
21	МТБ Банк	Приватні	1 018	3,6	3,6	3,57

*Примітка: критерій ранжування – норматив достатності регулятивного капіталу за стресовим сценарієм, НРК

Джерело: побудовано автором за [20]

Результати рейтингової оцінки свідчать про суттєву диференціацію банків за рівнем фінансової стійкості в умовах реалізації несприятливого макроекономічного сценарію. Найвищі показники продемонстрував

ОТП Банк, у якого норматив достатності регулятивного капіталу становить 62,9 %, що свідчить про наявність значного запасу фінансової міцності. Високий рівень стійкості також характерний для Креді Агріколь Банку та Прокредит Банку, де значення НРК перевищують 46 %, що забезпечує ефективне поглинання потенційних збитків. Ощадбанк як представник державного сектору посідає четверте місце з показником НРК 44,9 %, що відображає достатній рівень капітальної підтримки в умовах кризових ризиків. До групи найбільш стійких також належить Правекс Банк із нормативом 36,2 %, що суттєво перевищує мінімальні регуляторні вимоги. Водночас у групі найменш стійких банків зафіксовано від'ємні значення нормативів достатності капіталу. Зокрема, у ВСТ Банку рівень НРК становить -9,8 %, в Універсал Банку – -4,0 %, а в ПУМБ – -2,0 %, що свідчить про прогнозований дефіцит капіталу в разі реалізації стресового сценарію. Навіть за позитивних значень у Райффайзен Банку та МТБ Банку (3,3–3,6 %) рівень капітальних буферів залишається обмеженим, що підвищує їхню вразливість до макроекономічних викликів.

Загалом до групи найбільш стійких переважно належать банки з іноземним капіталом, що відображає ефективну систему управління ризиками, підтримку материнських структур та консервативну політику капіталізації. Натомість частина приватних банків характеризується підвищеним рівнем фінансової вразливості.

Сформований рейтинг підтверджує високу інформативність стрес-тестування як інструменту комплексної оцінки фінансової стійкості банківського сектору. Отримані результати дозволяють не лише ідентифікувати найбільш стабільні установи, а й виявити банки з підвищеним ризиком порушення нормативів капіталу в кризових умовах. Отже, результати стрес-тестування підтверджують його важливу роль у системі забезпечення фінансової стабільності та підвищенні стійкості банківського сектору України в умовах тривалої макроекономічної невизначеності.

Висновки. Фінансова стабільність банківського сектору України протягом досліджуваного періоду формувалася в умовах підвищеної макроекономічної та геополітичної нестабільності, зумовленої кризовими явищами, воєнними ризиками та структурними трансформаціями економіки. Динаміка індексу фінансового стресу засвідчила наявність критичних періодів напруження у 2014–2015 та 2022 роках, що об’єктивно посилило потребу в системному застосуванні інструментів стрес-тестування. Аналіз показників ліквідності підтвердив наявність значного запасу фінансової стійкості банківської системи, про що свідчать стабільно високі значення коефіцієнта покриття ліквідністю у 2021–2025 роках. Дослідження динаміки чистої процентної маржі виявило здатність банків адаптуватися до змін монетарної політики та підтримувати прибутковість навіть в умовах жорстких фінансових обмежень. Оцінка капіталізації засвідчила достатній рівень регулятивного та основного капіталу, що забезпечує можливість поглинання потенційних збитків у кризових ситуаціях. Водночас виявлено нерівномірність розподілу капітальних буферів між окремими групами банків, що зумовлює різний рівень їхньої стійкості до негативних макроекономічних викликів. Результати стрес-тестування за базовим і несприятливим сценаріями підтвердили загалом збалансований характер фінансової стійкості банківського сектору України, проте виявлено групу банків із підвищеною вразливістю до ризиків, що потребує посиленої регуляторної уваги та реалізації заходів із докапіталізації й реструктуризації. Сформований рейтинг банків за рівнем стійкості довів високу практичну цінність стрес-тестування як інструменту превентивного нагляду, стратегічного планування та підвищення прозорості функціонування фінансової системи. Отримані результати можуть бути використані для обґрунтування управлінських рішень, спрямованих на зміцнення фінансової безпеки та зниження системних ризиків.

Перспективи подальших досліджень доцільно пов’язувати з поглибленим аналізом впливу кліматичних, технологічних і геополітичних

ризиків на результати стрес-тестування, удосконаленням моделей прогнозування фінансової стійкості та інтеграцією ESG-факторів у систему оцінювання стабільності банківського сектору.

Список використаних джерел

1. Назарова Т. Фінансова резилієнтність банків у парадигмі складних адаптивних систем: теоретична концептуалізація. *Вісник Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут» (економічні науки)*. 2025. № 6. С. 94–98. URL: <http://es.khpi.edu.ua/article/view/350973> (дата звернення: 20.11.2025).
2. Колесніченко А. С., Литвинов І. Ю. Синергія управління ризиками фінансових ринків, контролінгу та податкового аналізу у формуванні методичного забезпечення стрес-тестування фінансової стійкості банку. *Науковий вісник Одеського національного економічного університету*. 2025. № 10 (335). С. 62–69. DOI: <https://doi.org/10.32680/2409-9260-2025-10-335-62-69>
3. Колесніченко А. С., Литвинов І. Ю. Формування методичного забезпечення стрес-тестування фінансової стійкості комерційного банку. *Бізнес Інформ*. 2025. № 3. С. 269–276. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2025-3-269-276>
4. Bakoush M., Gerding E., Mishra T., Wolfe S. An integrated macroprudential stress test of bank liquidity and solvency. *Journal of Financial Stability*. 2022. Vol. 60. Article 101012. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.jfs.2022.101012>.
5. Niepmann F., Stebunovs V. Modeling your stress away. *Journal of Banking & Finance*. 2024. Vol. 158. Article 107042. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.jbankfin.2023.107042>
6. Shapiro J., Zeng J. Stress Testing and Bank Lending. *The Review of Financial Studies*. 2024. Vol. 37, № 4. P. 1265–1314. DOI:

<https://doi.org/10.1093/rfs/hhad086>

7. Jung H., Engle R. F., Berner R. CRISK: Measuring the climate risk exposure of the financial system. *Journal of Financial Economics*. 2025. Vol. 171. Article 04076. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.jfineco.2025.104076>
8. Bakalo I. Stress testing of the banking system of Ukraine: tools, scenarios and results in wartime conditions. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка»*. 2025. № 37(65). С. 37–42. DOI: [https://doi.org/10.25264/2311-5149-2025-37\(65\)-37-42](https://doi.org/10.25264/2311-5149-2025-37(65)-37-42)
9. Ilyina A. Investment Climate Evaluation as an Effective Detection Method for Negative Impacts on Country's Development. *Baltic Journal of Economic Studies*. 2017. Vol. 3, № 5. P. 162–169. DOI: <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2017-3-5-162-169>
10. Hetmanenko O., Tyvodar B. Digitalisation development as an anti-corruption tool for public administration. *Baltic Journal of Economic Studies*. 2025. Vol. 11, № 4. P. 316–326. DOI: <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2025-11-4-316-326>
11. Lapuzina K. Analysis of entry barriers for small producers of fast-moving consumer goods into organized retail. *Здобутки економіки: перспективи та інновації*. 2026. № 26. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.18200014>
12. Hasenko Y. Enhancing the environmental safety of logistics processes through optimal supply planning. *Здобутки економіки: перспективи та інновації*. 2025. № 20. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.17898105>
13. Impact of Russia's invasion of Ukraine on world finance / N. Kantsedal et al. *Cuestiones Políticas*. 2023. Vol. 41, № 78. P. 662–677. DOI: <https://doi.org/10.46398/cuestpol.4178.45>
14. Чайковський Є. Оцінювання фінансової стабільності банківської системи на основі індикаторів фінансової стійкості та індексу фінансового стресу. *Світ фінансів*. 2025. № 2(83). С. 122–134. URL: <http://sf.wunu.edu.ua/index.php/sf/article/view/1823> (дата звернення: 20.11.2025).

15. Хома І., Юськова Д. Моделювання та оцінка кредитного ризику банківської системи України в умовах воєнного стану. *Економіка та суспільство*. 2025. № 81. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-81-13>
16. Підходи до стрес-тестування банків у 2025 році. Національний банк України. 2025. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/ST_model_2025_public.pdf (дата звернення: 20.11.2025).
17. Про внесення змін до Технічного завдання для здійснення оцінки стійкості банків і банківської системи України у 2025 році: Рішення Правління Національного банку України від 06.05.2025 № 156-рш. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/law/06052025_156-rsh.pdf (дата звернення: 20.11.2025).
18. Косова Т., Мех Г., Орлов М. Роль фінансового моніторингу у ризик-менеджменті та стрес-тестуванні банківських установ. *Сталий розвиток економіки*. 2025. № 4(55). С. 181–187. DOI: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2025-55-25>
19. Звіт про фінансову стабільність. Грудень 2025 року. Національний банк України. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/FSR_2025-H2.pdf (дата звернення: 20.11.2025).
20. Оцінка стійкості банків України у 2025 році. *Національний банк України: офіційний вебсайт*. 2025. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/zvit-pro-stres-testuvannya-bankiv-u-2025-rotsi> (дата звернення: 20.11.2025).